

Versie: 18 april 2022

N.V. Rotterdamsche Tramweg Maatschappij

© Allan Kleiweg

Tijd.art. Verbussing 1965

Wie in de geschiedenis van de RTM duikt, komt soms onverwachte zaken tegen. Zo ook onderstaande berichten uit 1965 over het snel naderende einde van de tramdiensten. De artikelen zijn van een bekende RTM-vriend, een buschauffeur en enkele onbekende redacteuren, en zijn voor uw leesgemak hier integraal overgenomen uit verschillende tijdschriften. Inclusief tussenkoppen, volzinnen en enkele eventuele schrijf-, stijl-, tik- of zetfouten.

GEDEPUTEERDEN WILLEN TRAM LATEN VERDWIJNEN

Van onze correspondent

OOSTVOORNE – Het trammetje tussen Rotterdam en Oostvoorne kan rustig verdwijnen en plaats maken voor een autobusdienst. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben deze mening aan de minister van verkeer en waterstaat kenbaar gemaakt.

De verrassing op Voorne en Putten is groot. De bewoners van dit gebied hebben nog onlangs, via de Eilandengemeenschap, bij de minister op handhaving van de tram aangedrongen. Zij voorzien een extra belasting van de toch al overvolle Groene Kruisweg, die van Oostvoorne tot Spijkenisse nergens meer dan twee banen telt.

Wel zijn Gedeputeerde Staten van mening, dat de wegen tussen Hellevoetsluis en Spijkenisse te smal zijn voor een busdienst en dat daar de tram “voorshands” nog moet worden gehandhaafd. Aanleiding tot het advies van Gedeputeerden was het verzoek van de directie van de R.T.M. de trambaan op Voorne en Putten te mogen opheffen.

De heer P.J. Blik, burgemeester van Spijkenisse en commissaris van de R.T.M., gaf nog kort geleden als zijn mening te kennen dat de tram op Voorne en Putten zeker nog vijf jaar zou blijven rijden.

(Bovenstaand artikel is uit: ‘Algemeen Dagblad’, 23 januari 1965)

PROTEST IN OOSTVOORNE

Opheffen tramlijn onverantwoord

Van onze correspondent

OOSTVOORNE – Burgemeester Sprenger van Oostvoorne heeft in de raadsvergadering van gisteren uiting gegeven aan het misnoegen op Voorne en Putten over het advies van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland aan minister Van Aartsen (verkeer en waterstaat), dat er op neerkwam dat het trammetje tussen Rotterdam en Oostvoorne rustig kan verdwijnen.

De Burgemeester zei opheffing van de tramlijn van de R.T.M., gezien het steeds drukker wordend verkeer tussen Oostvoorne en Spijkenisse, onverantwoord te vinden. Hij herinnerde aan het rapport dat de vervoerscommissie van de eilandengemeenschap Voorne, Putten en Rozenburg heeft uitgebracht waarin werd geconcludeerd, dat in de toekomst alleen railvervoer met aanvullende busdiensten een oplossing zou kunnen vormen voor de vervoersproblemen op het eiland. De R.T.M. had daar echter anders over gedacht en toestemming gevraagd de tramlijn te mogen opheffen.

“Medelijden ....”

“Het provinciaal bestuur toont wel medelijden met de R.T.M., maar niet met de tramreizigers”, fulmineerde burgemeester Sprenger. “In het algemeen belang is het nodig dat de R.T.M. haar vervoersplicht nakomt, eventueel met overheidssteun. De tram mag niet worden opgeheven worden zolang geen beslissing is genomen over vervanging van de Spijkenisserbrug en over verdubbeling van de Groene Kruisweg tussen Oostvoorne en Spijkenisse.”

De vervoerscommissie van de eilandengemeenschap Voorne, Putten en Rozenburg komt morgen in spoedvergadering bijeen.

(Bovenstaand artikel is uit: ‘Algemeen Dagblad’, 26 januari 1965)

- / -

Vierbaans GK-weg

Wil het verkeer in de toekomst op Voorne en Putten naar behoren kunnen reilen en zeilen, dan is het buiten kijf, dat aan het wegennet nog heel wat verbeterd dient te worden. Verbreding van de Groene Kruisweg van tweestrooks tot vierstrooks is een van de dingen die het eerst moet gebeuren. Het karwei is, zoals deze foto toont, onderhanden in Spijkenisse. Oostelijker, in de contreien van Rhoon en Poortugaal, moet worden gewacht tot het RTM-trammetje is

verdwenen. Voor de verbreding is de grond van de trambaan nodig. Later volgt ook het gedeelte van deze belangrijke verkeersader ná Spijkenisse.

(Bovenstaand artikel is uit: 'Het Vrije Volk', 17 maart 1965)

- / -

MENEER DE (Stads) REDACTEUR

RTM-tram(metje)

Naar aanleiding van de onlangs in Het Vrije Volk verschenen artikelen over de RTM-tram wil ik graag enige opmerkingen maken.

Ben u ervan overtuigd dat busdiensten zoveel beter zullen zijn dan tramdiensten ? Iedereen, de zgn. deskundigen niet uitgesloten, weet, dat het openbaar vervoer op Voorne en Putten gegarandeerd slechter wordt wanneer men de tram gaat opheffen. Dat is op 8 maart nog eens bewezen toen proefritten werden gemaakt van Spijkenisse naar Hellevoetsluis. De bus deed er een kwartier langer over dan de tram.

Het gemeentebestuur van Hellevoetsluis heeft gezegd: Wij hebben de tram niet nodig, wij hebben een goede verbinding met de Groene Kruisweg via de weg lang het Voornse Kanaal. Mijn advies: Bekijk de dienstregeling van de RTM eens. De bus die twee minuten eerder dan de tram uit Spijkenisse vertrekt, komt vijf minuten later dan de tram in Hellevoetsluis aan.

Eveneens op 8 maart is proefgereden naar het Oostvoornse strand. Onzin: er waren op die dag geen mens en geen auto te zien. De RTM moet maar eens proefrijden als het druk is. Dát is in het belang van de Rotterdammers die voor een dagje aan het strand zijn aangewezen op het openbaar vervoer ! Wat denkt u van rijtijde n op zondag – met een auto – tussen Rotterdam en Oostvoorne van 2 à 3 uur ? De tram doet het in 1 uur.

Bezwaren heb ik tegen steeds terugkerende hatelijkheden als RTM-trammetje en moordenaar. Waarom dat verkleinwoord ? Het is toch geen speelgoed ? U spreekt toch ook niet van RET-busje of RET-trammetje, die nota bene wat lengte betreft kleiner zijn dan de RTM-trams.

Het woord 'moordenaar' is een persoonlijke belediging voor de RTM-wagenvoerders. Want niet de tram wordt hiermee bedoeld, maar degene die hem bedient. Bedenk dat de tram voorrang heeft en de weggebruikers meestal schuld hebben aan een botsing. Hoe is het mogelijk, dat een gezond mens het door merg en been dringende geluidssignaal van de tram niet hoort ? Wanneer de wagenvoerder op hun rechten zouden staan, gebeurden er veel en veel meer ongelukken.

Tot slot dit: wanneer volgens deskundigen het huidige RTM-tramnet niet kan dienen als basis voor een toekomstige railverbinding, laat de RTM-tram dan rijden als overgangsmaatregel tot de nieuwe verbinding er is. Gaat niet over op het vele miljoenen vergende busvervoer.

A.A. Baars Wzn.
Karel Doormanstraat 46,
Oud-Beijerland.

(Bovenstaand artikel is uit: 'Het Vrije Volk', 19 maart 1965)

- / -

Nog steeds géén beslissing over opheffing RTM-tramdiensten

(Van een onzer verslaggevers)

Onderstaande publicatie kan men aantreffen op de officiële aanplakborden van de gemeentehuizen op Voorne en Putten.

N.V. Rotterdamsche Tramweg Maatschappij. In verband met de komende herfst te verwachten opheffing van de tramdiensten naar/van Voorne en Putten en de vervanging daarvan door autobusdiensten, zoeken wij autobuschauffeurs. Het betreft een vaste dienstbetrekking op de voorwaarden en loonregeling van de CAO-autobusdiensten. Inlichtingen en sollicitaties op het hoofdkantoor, Rosestraat 3a, Rotterdam. Juni 1965 .

De kogel is door de kerk !, luidt de conclusie van vele eilanders, die deze "advertentie" lezen. "Onze tram gaat in het najaar, na jaren van onzekerheid nu definitief weg."

Niets is minder waar, zo is ons van bevoegde zijde met de meeste klem verzekerd. Over de opheffing van de tramdiensten is nog steeds geen beslissing genomen.

Wat er evenwel ook gebeurt: de RTM heeft chauffeurs nodig. De maatschappij zit er zelfs om te springen. Vandaar die publicatie op de aanplakborden. "Het is gewoon de zoveelste poging om personeel aan te trekken. En wat er staat over de opheffing – let wel: er staat te verwachten ..."

(Bovenstaand artikel is uit: 'Het Vrije Volk', 24 juni 1965)

- / -

Het artikel gaat hieronder verder ...

Sneltram

Naar aanleiding van de opmerkingen van de werkgroep Vervoer in en om Rotterdam (A.D. van 26 juni) ben ik als buschauffeur eens gaan uitpluizen wat de meest rendabele vorm van vervoer op de Zuidhollandse eilanden zou zijn.

De trein moet afvallen vanwege twee tunnels en totale kosten.

Het verkieslijkst is de sneltram, alleen al omdat de aanlegkosten het laagst zijn: 140 miljoen. Bovendien kan het oude tracé van de R.T.M. worden benut. Zelfs de oude rails kan na verbreding van de baan, gebruikt worden op nieuwe bielsen.

De mensen in Hellevoetsluis behoeven dan niet tot 1975 op een redelijke verbinding te wachten en Spijkenisse hoeft niet te wachten op de tunnel onder de Oude Maas want de Spijkenisserbrug droeg in 1962 ook de tram, dus waarom nu niet ?

Rendabele exploitatie is nooit mogelijk, daar zijn de afstanden te groot voor, maar met de sneltram zijn de bedrijfsresultaten het gunstigst. Op twee personeelsleden kan men tweehonderd reizigers vervoeren; daarvoor zijn vier buschauffeurs nodig op wagens met eenmansbediening ! Die bussen kan men beter gebruiken op ringlijnen die de bewoners van diverse gemeenten direct een goede aansluiting op de sneltram geeft.

Natuurlijk moet er ook een tram naar Oostvoorne want een groot aantal bussen, voortsukkelend in een over tien jaar een monsterachtige file, kost schatten. Als die tram zo spoedig mogelijk in elk geval tot Hoogvliet komt, kan bus 62 vervallen plus de R.T.M.-bus die dezelfde route rijdt.

Op grond van deze overwegingen zou ik willen resumeren dat dit moet gebeuren:

1. Zodra de RTM-tram verdwijnt een enkele of dubbelsporige trambaan voor de sneltram van Boergoensevliet naar Hoogvliet; voorlopige verdere diensten per R.T.M.-tram.
2. Metro doortrekken tot Pendrecht.
3. Tegen dat de metro klaar is ook een trambaan klaar van Pendrecht naar Groene Kruisweg in aansluiting op bestaande baan Hoogvliet (1968-69).
4. Doortrekken van dubbele sneltrambaan met bovenleiding tot Hellevoetsluis en ook tot Oostvoorne. Tot de openstelling: gelede bussen van de R.T.M.
5. Ringlijndiensten met bussen.

E. van Dijk, Spijkenisse.

(Bovenstaand artikel is uit: 'Algemeen Dagblad', 1 juli 1965)

- / -

Het artikel gaat hieronder verder ...

Tramdiensten Voorne-Putten in november opgeheven

(Van een onzer verslaggevers)

ROTTERDAM – De Rotterdamse Tramweg Maatschappij streeft ernaar de tramdiensten op de eilanden Voorne-Putten voor 1 november a.s. op te heffen. Met de vervanging van trams door autobussen is reeds een begin gemaakt.

Zo zal met ingang van vandaag de tramdienst op het traject Oostvoorne-Spijkenisse-Rotterdam voor een gedeelte worden gestaakt. In de weekenden zullen de diensten geheel door bussen worden overgenomen, op werkdagen tijdens de middaguren.

De vervangende autobusdienst rijdt volgens de tramdienstregeling langs de bestaande tramhalten, in Rotterdam, met uitzondering van Pendrecht en verder langs de Groene Kruisweg naar Oostvoorne.

Of de tramdiensten per 1 november geheel door autobussen zouden zijn vervangen kon men van de zijde van de R.T.M.-directie nog niet met zekerheid zeggen. “Het is een streefdatum. Alles zal afhangen van de vraag of we tegen die tijd voldoende chauffeurs in dienst hebben.”

Volgens een mededeling van Brielles burgemeester J. Spaans in de jongste raadsvergadering zal de nieuwe dienstregeling geen verslechtering van het openbaar vervoer op Voorne-Putten betekenen. “Ik heb een gesprek gehad met de directeur van de R.T.M. en deze heeft mij verteld dat men er iets goeds van zou trachten te maken,” aldus de burgemeester. De tarieven zullen ongeveer gelijk blijven aan die van de tram.

(Bovenstaand artikel is uit: ‘Trouw’, 23 september 1965)

- / -

RTM-bussen gaan rijden via Zuidplein

(Van een onzer verslaggevers)

De RTM loopt vooruit op de toekomst: vanaf maandag gaan de bussen naar en van Spijkenisse/Oostvoorne in Rotterdam een route via het Zuidplein rijden.

Deze route, die de RTM straks in rechtstreeks contact brengt met het metrostation Zuidplein, ziet er als volgt uit: Rosestraat, Steven Hogendijkstraat, Oranjeboomstraat, Varkenoordsebrug, Hillesluis, Putselaan, Mijnsherenlaan Zuidplein, Carnissensingel, Wielewaalstraat, Dorpsweg, Groene Kruisweg (en omgekeerd).

Autobushaltes komen op de volgende punten: RTM-station Rosestraat, NS-station Rotterdam-Zuid (aan de zijde van de Oranjeboomstraat), Hillesluis, Zuidplein, Wielewaalstraat, Groene Kruisweg (nabij de Oldegaarde).

De oude, vertrouwde halte Boergoensevliet komt in deze opzet te vervallen.

(Bovenstaand artikel is uit: 'Het Vrije Volk', 11 november 1965)

Beschouwing

- De doodstrijd van het RTM-trambedrijf begon op 1 februari 1953 en eindigde op 14 februari 1966. Op Schouwen-Duiveland keerde de tram in 1953 niet terug. Na de beruchte ontsparing op de Dordtsestraatweg te Rotterdam, van 10 oktober 1956, was de neerwaartse spiraal onomkeerbaar. De tramdiensten naar de Hoeksche Waard en op Goeree-Overflakkee werden terstond gestaakt. De tramdiensten op Voorne en Putten kregen nog wat respijt, maar ook die zouden op korte termijn door bussen worden vervangen. Per saldo duurde dat toch nog bijna tien jaar voordat de laatste tram daar z'n laatste meters reed.

- In 1965 was de aanleg van de eerste metrolijn al aardig gevorderd en het besluit genomen tot de aanleg van de Beneluxtunnel. De exploitatie van de RTM-tramlijnen werd steeds moeilijker omdat het materieel tot op de draad versleten was. Het einde van de tramlijnen was aanstaande, maar niemand wist precies wat er wanneer zou gaan gebeuren. Het was voor velen duidelijk dat er een nieuwe railverbinding moest komen, dat was een zekerheid. De busdiensten die RTM-tramdiensten zouden vervangen, waren een tijdelijke voorziening. Bij gelegenheid van de laatste tram naar Oostvoorne op 23 september, werd de beëindiging van de tramdiensten voorspeld voor 1 november. De tram zou nog tien weken langer rijden.

- Het is vermakelijk om nu te lezen dat men in 1965 allerlei creatieve visies kreeg over het vervoer naar Voorne-Putten. Zoals het sneltramplan van ene E. van Dijk, die graag de sneltram over de oude Spijkenisserbrug zag rijden en het hergebruik van RTM-rails voor de sneltram bepleitte. Burgemeester Bliet van Spijkenisse wist zeker dat de RTM-tram tot minstens 1970 zou blijven rijden. Ruim een halve eeuw later moeten we vaststellen dat alle van rijksweg aangewezen groeikernen een railverbinding hebben gekregen (o.a. Almere, Nieuwegein en Zoetermeer), maar dat Hellevoetsluis zijn reeds bestaande railverbinding verloor. En dat is toch een gemiste kans voor de inwoners van Hellevoetsluis.

Het artikel gaat hieronder verder ...

*Burgemeester Wim Sprenger
van Oostvoorne, 1969 .*

Burgemeester Koos Blik van Spijkenisse, 1976.

Bronnen:

- Bron artikel 'Nog vijf jaar': Delpher, dagblad 'Algemeen Dagblad' van 23 januari 1965, bladzijde 28. Auteur onbekend. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBPERS01:002826019:mpeg21:p00028> .
- Bron artikel 'Onverantwoord': Delpher, dagblad 'Algemeen Dagblad' van 26 januari 1965, bladzijde 4. Auteur onbekend. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBPERS01:002826021:mpeg21:p00004> .
- Bron artikel 'Vierbaans GK-weg': Delpher, dagblad 'Het Vrije Volk' van 17 maart 1965, bladzijde 5. Auteur onbekend. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010955413:mpeg21:p005> .
- Bron artikel 'Tram(metje)': Delpher, dagblad 'Het Vrije Volk' van 19 maart 1965, bladzijde 9. Auteur: A.A. Baars. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010955415:mpeg21:p009> .
- Bron artikel 'Buschauffeurs': Delpher, dagblad 'Het Vrije Volk' van 24 juni 1965, bladzijde 5. Auteur onbekend. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010955485:mpeg21:p005> .
- Bron artikel 'Sneltram': Delpher, dagblad 'Algemeen Dagblad' van 1 juli 1965, bladzijde 2. Auteur onbekend. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=KBPERS01:002806001:mpeg21:p00002> .
- Bron artikel 'Voor 1 november': Delpher, dagblad 'Trouw' van 23 september 1965, bladzijde 10. Auteur onbekend. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ABCDDD:010815399:mpeg21:p010> .
- Bron artikel 'Bussen via Zuidplein': Delpher, dagblad 'Het Vrije Volk' van 11 november 1965, bladzijde 5. Auteur onbekend. Link naar originele publicatie: <https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010955843:mpeg21:p005> .
- Afbeelding 69n.1: Burg. Sprenger - Fotograaf onbekend. Bron: Anefo, Nationaal Archief.
- Afbeelding 69n.2: Burg. Blik - Fotograaf: Ary Groeneveld. Bron: Stadsarchief Rotterdam/Wikipedia.